

SITUASJONEN – informasjon til alle

Dere befinner dere på Wing Ying-tekstilfabrikk i Phnom Pen i Kambodsja. Her produseres det t-skjorter for en stor kleskjede i Europa. Fabrikken har tidligere blitt trukket fram som et eksempel for andre tekstilfabrikker, fordi den har hatt høy produksjon. Fabrikker som deres bidrar til stor økonomisk vekst i landet. Klær- og sko har blitt landets viktigste eksportvare, og myndighetene

har de siste årene gjort det lettere for utenlandske investorer å kjøpe opp fabrikker. Nå har flere nye tekstilfabrikker blitt bygd i området, og konkurransen har blitt tøffere.

Myndighetene og arbeidsgiverne er opptatt av å holde lønningene lave og produksjonen høy. På den måten blir det lettere å konkurrere med lignende fabrikker i andre land, og for at utenlandske investorer skal fortsette å investere penger i fabrikkene i Kambodsja.

Matprisene i landet har økt, i tillegg til utgifter til husleie, strøm og vann. Det har ikke vært økning i lønn på lang tid. Arbeidsgiverne har samtidig nedprioritert å forbedre sikkerheten og arbeidsforholdene på fabrikkene. Nye fabrikker blir bygd nært der arbeiderne bor, og man frykter at kjemikalier fra fabrikkene skal forurense drikkevannet. Noen arbeidere har blitt syke av å drikke vannet på fabrikkene, og man frykter at vannet allerede er forurenset. Arbeidstakerne er veldig misfornøyde med arbeidsforholdene og den lave lønna, og de fagorganiserte truer nå med å streike.

FNs arbeidsorganisasjon (ILO) har åpnet kontor i byen og kan gi råd til arbeidstakere, myndigheter og arbeidsgivere. ILO kan også organisere forhandlinger mellom partene i håp om at en fremforhandlet avtale vil hindre streik og lockout.

Spillet har tre virkemidler:

Streik

Dersom noen arbeidstakere velger å gå til *streik*, kan det føre til store ekstrakostnader for bedriften og arbeiderne får ikke lønn. Produksjonen vil bli mindre, og bedriften taper inntekter. Arbeidstakerne har ikke råd til å gå lenge i streik, men det har heller ikke bedriften råd til. Hvis ulike fagforeninger slår seg sammen vil de stå sterkere i en eventuell streik.

Forhandling

Arbeidsgiverne kan velge å innfri arbeidernes krav for å *unngå streik*. På en annen side er det ikke sikkert arbeiderne velger å streike, kanskje fordi de tror myndighetene vil støtte arbeidsgiverne, eller fordi de i hvert fall har fått noen av sine krav innfridd. ILO vil hjelpe partene å komme til enighet gjennom forhandling.

Lockout

Om arbeidsgiverne velger å innføre lockout, stenger de hele produksjonen for en periode. Ingen får jobbe og ingen får lønn, uavhengig av om arbeiderne streiker eller ikke. Resultatet av både streik og lockout er avhengig av samspillet mellom alle partene i arbeidslivet. Å få støtte fra myndighetene kan være avgjørende.

Tekstilarbeiderne (arbeidstakere)

Oppgaven:

Dårlige arbeidsforhold og lave lønninger har ført til en diskusjon i den nystartede fagforeningen deres, som alle i denne gruppen er med i. **Diskusjonen handler om deres fagforening skal gå til streik eller ikke.** Det er ikke et lett valg, fordi dere ikke vet hva konsekvensene blir. Dere har altså to alternativer dere må velge mellom:

1: Streik - Dere velger å ikke møte opp på jobb på fabrikken, men demonstrerer i gatene for å kreve høyere lønn og bedre arbeidsforhold.

2: Ikke streik - Dere velger å fortsette å jobbe, enten fordi dere

- a) har fått oppfylt alle eller noen av kravene dere har for bedre arbeidsforhold og høyere lønn.
- b) eller fordi at dere ikke kan eller vil, risikere å miste jobben eller gå uten lønn over lengre tid.

Rollebeskrivelse:

Chenda forteller: «Hei! Vi er tekstilarbeidere på Wing Ying-tekstilfabrikk i Phnom Pen, og syr t-skjorter som selges i Europa. Vi jobber 6 til 7 dager i uken, arbeidsdagene våre varer i 14 timer, og vi tjener 450 kr i måneden.

Prisen på husleie, strøm, vann og mat har økt det siste året, uten at vi har fått høyere lønn. Vi er redde for at vi snart ikke har råd til mat til familien. Arbeidsforholdene på fabrikken er elendige: det er dårlig luft, skitne doer og urent drikkevann. Vi sitter trangt, og nødutgangene er blokkert. I de siste ukene har flere av kollegene våre besvimt på jobb, og noen sliter med nyre- og hjerteproblemer. Ofte er jeg kvalm og har hodepine på slutten av dagen. Vi har begynt å diskutere arbeidsforhold og økte lønninger, og vurderer å gå til streik. Vi må velge en hovedtillitsvalgt og en vararepresentant, som skal forhandle med arbeidsgiverne. Det er viktig at vi gjør noe nå!»

Navn: Chenda.

Yrke: Tekstilarbeider

Deres mål for forhandlingene:

1. **ARBEIDSFORHOLD:** Kreve at arbeidsforholdene på arbeidsplassen blir forbedret:
 - a) **HELSE:** Frie nødutganger, verneutstyr og nye brannslukningsutstyr.
 - b) **HELSE:** Bedre ventilasjon, rene toaletter og rent drikkevann.
 - c) **MILJØ:** Kjemikalieutslipp fra fabrikkene må undersøkes.
 - d) **ARBEIDSTID:** Kortere arbeidsdager og muligheter for pauser i arbeidstiden.
2. **LØNN:** Kreve økte lønninger for alle:
 - a) Uten fagforening kan dere kreve at minstelønnen heves til 650 kr i mnd.
 - b) Om dere klarer å samle begge arbeidstakergruppene i en fagforening kan dere kreve at minstelønnen heves til 950 kr i mnd.

Oppgaven deres nå er:

1. Les argumentene for og imot streik (nederst på arket).
2. Diskuter hvilket av de to valgene som er best for dere (streik eller ikke streik)
3. Skriv ned forslag til hvordan dere kan overtale arbeidsgiverne og myndighetene til å støtte dere.
4. Send en representant til ILO for å få råd (når ILO-kontoret er åpent).
5. Send en representanter til lagerarbeiderne for å høre om de ønsker et felles fagforbund.
6. Send en representant for å forhandle med arbeidsgiverne, og en til myndighetene.
7. Når ILO gir beskjed, stemmer dere over om dere skal streike eller ikke streike.

HOVEDARGUMENTER FOR Å GÅ I STREIK

- **Streik er den tydeligste måten å si ifra på.** Vi må legge press på arbeidsgiverne, og streik er vår eneste mulighet i en håpløs situasjon.
- **Vi er flere enn dem**, og bare hvis vi står sammen blir vi sterke nok til å vinne.
- **Vi har rettigheter.** Det handler ikke bare om bedre arbeidsforhold, men også om rettferdighet og selvspekt. Vi kan ikke la fabrikkene gjøre som de vil.
- **Tenk på de neste generasjonene.** Vi gjør ikke dette bare for vår egen del, men også for våre barn og barnebarn. Tar ikke vi denne kampen nå, flyttes det urettferdige systemet over på dem.
- **Myndigheten vil kunne forsvare oss.** Det kan hende at myndighetene støtter oss og vil beskytte oss mot arbeidsgivernes reaksjoner. De vil ikke risikere negative medieoppslag, og å få kritikk fra ILO.
- **Arbeidsgiverne trenger oss.** Det er dyrt å trene opp nye ansatte. Hvis vi står sammen vil de godta kravene våre fordi det blir for dyrt å sparke oss alle sammen. Å innføre «lockout» blir også dyrt for dem.
- **Det handler samtidig om samfunnets undertrykkelse av kvinner.** Mennene bestemmer og tjener mest. Hvis vi streiker vil vi få støtte fra kvinner i andre yrker også, i hele Kambodsja.

HOVEDARGUMENTER MOT Å GÅ I STREIK

- **Vi bør prøve å overtale først.** Å true med streik er bedre enn å faktisk innføre streik. Kanskje arbeidsgiverne vil innfri kravene våre hvis vi får dem til å forstå at situasjonen er umenneskelig.
- **Myndighetene kan gå imot oss.** Det er lettere å få myndighetene på vår side hvis vi ikke streiker. Vi vil ikke kunne stå imot arbeidsgiverne hvis myndighetene støtter dem.
- **Arbeidsgiverne vil bare ansette nye arbeidere.** I dagens situasjon, med så mye arbeidsledighet, er ikke streik et effektivt pressmiddel. Det eneste en streik vil føre til er at vi mister jobben. Det er bedre å ha en dårlig jobb med noe inntekt, enn å ikke ha jobb og være uten inntekt.
- **Vi har ikke råd til å gå lenge uten lønn.** Selv om en streik kan bidra til bedre arbeidsforhold på lengre sikt, vil en streik føre til mindre inntekter på kort sikt.
- **Myndighetene og arbeidsgiverne støtter hverandre.** Det er større grunn til å tro at myndighetene vil støtte arbeidsgiverne enn oss. Systemet er korrupt.

Begrepsforklaringer

Arbeidsgiver er en som gir lønn til en person som utfører et arbeid. I dette rollespillet er det fabrikkeierne.

Arbeidstaker er en person som utfører et arbeid for en arbeidsgiver. I dette rollespillet er det tekstilarbeiderne og lagerarbeiderne. Arbeidstakere blir ofte bare kalt arbeidere.

Fagforening er en organisert gruppe arbeidstakere, som regel innenfor samme yrkesgruppe. Fagforeningens fremste oppgaver er å kjempe for bedre lønn og gode arbeidsvilkår. Disse målene blir lettere å nå når arbeiderne står sammen bak kravene, hvor streik er den mest kraftfulle måten å press arbeidsgiverne på.

Fagforbund er en sammenslutning av flere fagforeninger.

Investor er en person eller et firma som gjør en investering og betaler penger til noen, i tro om at det skal kunne tjene mer penger på sikt. I dette rollespillet er det utenlandske bedrifter eller rike privatpersoner fra andre land som eier flere fabrikker.

Streik er en hel eller delvis arbeidsstans satt i gang av arbeidstakerne og deres fagforeninger. Det betyr at arbeiderne nekter å møte for å utføre arbeid, før visse vilkår/krav er godtatt av arbeidsgiverne.

Lockout er også en arbeidsstans, men den er det arbeidsgiveren som kan velge å innføre. Det gjør det for å presse arbeidstakerne til å måtte avbryte en streik. Man kan si at arbeidsgiveren «låser dørene» til arbeidsplassen. Arbeidstakerne blir da utestengt fra sitt lønnsarbeid. Arbeiderne som ikke er i streik blir ofte permittert (de får fri), noe som skaper en interessekonflikt mellom de arbeiderne som er rammet av streik på den ene siden, og de som er permittert og som fortsatt mottar lønn (dagpenger) på den andre.

ILO er FNs organisasjon for arbeidsliv, skapt for å bedre forholdene til arbeidstakere verden over.

Deres forhold til de andre gruppene:

Arbeidsgivere:

Dere er takknemlig for at dere har jobb, men liker ikke at arbeidsgiverne har utsatt å gjøre noe med dårlige arbeidsforhold og lave lønninger. De viser lite forståelse for at dere tjener for lite til å kunne ha et verdig liv, og at dere blir syke av å jobbe. Dere mistenker at arbeidsgiverne bruker mest penger på egne lønninger. Dere frykter at arbeidsgiverne vil innføre lockout hvis kun én fagforening streiker.

Lagerarbeidere:

Dere har et bra forhold til lagerarbeiderne, men dere frykter at de ikke er interessert i å støtte dere hvis arbeidsgiverne truer med lockout. Derfor er det viktig for dere å foreslå å slå sammen deres fagforeninger og danne et felles fagforbund. Lagerarbeiderne har bedre lønn enn dere, men de jobber også under farlige arbeidsforhold og mangler verneutstyr.

Myndigheter:

Dere vet at myndighetene har et tett forhold til arbeidsgiverne, og at det blir vanskelig å overtale de til å støtte dere dersom det blir en streik. Likevel må myndighetene lytte på befolkningen for å kunne bli gjenvalgt og få fortsette å kunne bestemme. Myndighetene er samtidig opptatt av ikke å bli kritisert av ILO for å sikre seg at de har et godt rykte internasjonalt. Det er viktig for å bevare utenlandske investeringer.

FNs arbeidsorganisasjon - ILO:

ILO er i utgangspunktet en nøytral organisasjon som vektlegger partenes plikter og rettigheter. Dette kan være til stor hjelp for dere. Dere bør derfor ta kontakt med ILO for å få lære mer om hvilke rettigheter dere har. ILO kan gi dere råd som kan hjelpe dere med å overbevise arbeidsgivere og myndigheter om at dere bør få kravene innfridd. ILO kan også bistå med forhandlinger og dialog (dvs. organisere et møte i håp om å finne en løsning).

Lagerarbeiderne (arbeidstakere)

Oppgaven:

Dårlige arbeidsforhold og lave lønninger har ført til en diskusjon i den nystartede fagforeningen deres, som alle i denne gruppen er med i. **Diskusjonen handler om deres fagforening skal gå til streik eller ikke.** Det er ikke et lett valg, fordi dere ikke vet hva konsekvensene blir. Dere har altså to alternativer dere må velge mellom:

1: Streik - Dere velger å ikke møte opp på jobb på fabrikken, men demonstrerer i gatene for å kreve høyere lønn og bedre arbeidsforhold.

2: Ikke streik - Dere velger å fortsette å jobbe, enten fordi dere

- a) har fått oppfylt alle eller noen av kravene dere har for bedre arbeidsforhold og høyere lønn.
- b) eller fordi at dere ikke kan eller vil, risikere å miste jobben eller gå uten lønn over lengre tid.

Rollebeskrivelse:

Navn: Ponleak

Yrke: Lagerarbeider

Ponleak forteller: «Hei! Vi er lagerarbeidere på Wing Ying-tekstilfabrikk i Phnom Pen. Jobben går i å pakke t-skjorter i esker, som fraktes på lastebiler og videre med skip til Europa. Vi jobber 6 til 7 dager i uken, arbeidsdagene våre varer i 12 timer, og vi tjener 750 kr i måneden.

Prisen på husleie, strøm, vann og mat har økt det siste året, uten at vi har fått høyere lønn. Arbeidsgiverne vil at vi skal jobbe fortere, og har advart oss om at de skal kutte pausene våre. Arbeidsforholdene på lageret er dårlige: det er varmt, dårlig luft og urent drikkevann. Vi har ikke hansker eller annet verneutstyr, og må bære tungt. Flere av de eldre som jobber her har problemer med ryggen, og to kolleger har blitt påkjørt av en lagertruck. En av nødutgangene er blokkert, og brannslangen er ødelagt. Vi har begynt å diskutere arbeidsforhold og økte lønninger, og vurderer å gå til streik. Vi må velge en hovedtillitsvalgt og en vararepresentant, som skal forhandle med arbeidsgiverne. Det er viktig at vi gjør noe med arbeidsforholdene, men vi kan ikke risikere å miste jobbene våre.»

DERES MÅL FOR FORHANDLINGENE:

1. **ARBEIDSFORHOLD:** Kreve at arbeidsforholdene på arbeidsplassen blir forbedret:
 - a) **HELSE:** Frie nødutganger, verneutstyr, brannslukningsutstyr og bedre system for sikkerhet.
 - b) **HELSE:** Bedre ventilasjon og rent drikkevann.
 - c) **MILJØ:** Kjemikalieutslipp fra fabrikkene må undersøkes.
 - d) **ARBEIDSTID:** Kortere arbeidsdager og fortsatt pauser i arbeidstiden.
2. **LØNN:** Kreve økte lønninger for alle, KUN hvis ikke arbeidsgivere truer med lockout:
 - a) Uten fagforening kan dere kreve at minstelønnen heves til 850 kr i mnd.
 - b) Om dere velger å være med i en fagforening kan dere kreve at minstelønnen heves til 950 kr i mnd.

Oppgaven deres nå er:

1. Les argumentene for og imot streik (nederst på arket).
2. Diskuter hvilket av de to valgene som er best for dere.
3. Skriv ned i strategidokumentet forslag til hvordan dere skal klare å overtale arbeidsgiverne og myndighetene til å støtte dere.
4. Send en representant til ILO for å få råd (når ILO-kontoret er åpent).
5. Send en eller to representanter til tekstilarbeiderne for å høre om de ønsker en felles fagforening.
6. Send en representant for å forhandle med arbeidsgiverne og en med myndighetene.
7. Når ILO gir beskjed, stemmer dere over om dere skal streike eller ikke streike.

HOVEDARGUMENTER FOR Å GÅ I STREIK

- **Streik er den tydeligste måten å si ifra på.** Vi må legge press på arbeidsgiverne, og streik er vår eneste mulighet i en håpløs situasjon.
- **Vi er flere enn dem,** og bare hvis vi står sammen blir vi sterke nok til å vinne.
- **Vi har rettigheter.** Det handler ikke bare om bedre arbeidsforhold, men også om rettferdighet og selvspekt. Vi kan ikke la fabrikkene gjøre som de vil.
- **Tenk på de neste generasjonene.** Vi gjør ikke dette bare for vår egen del, men også for våre barn og barnebarn. Tar ikke vi denne kampen nå, flyttes det urettferdige systemet over på dem.
- **Myndigheten vil kunne forsvare oss.** Det kan hende at myndighetene støtter oss og vil beskytte oss mot arbeidsgivernes reaksjoner. De vil ikke risikere negative medieoppslag, og å få kritikk fra ILO.
- **Arbeidsgiverne trenger oss.** Det er dyrt å trene opp nye ansatte. Hvis vi står sammen vil de godta kravene våre fordi det blir for dyrt å sparke oss alle sammen. Å innføre «lockout» blir også dyrt for dem.

HOVEDARGUMENTER MOT Å GÅ I STREIK

- **Vi bør prøve å overtale først.** Å true med streik er bedre enn å faktisk innføre streik. Kanskje arbeidsgiverne vil innfri kravene våre hvis vi får dem til å forstå at situasjonen er umenneskelig.
- **Myndighetene kan gå imot oss.** Det er lettere å få myndighetene på vår side hvis vi ikke streiker. Vi vil ikke kunne stå imot arbeidsgiverne hvis myndighetene støtter dem.
- **Arbeidsgiverne vil bare ansette nye arbeidere.** I dagens situasjon, med så mye arbeidsledighet, er ikke streik et effektivt pressmiddel. Det eneste en streik vil føre til er at vi mister jobben. Det er bedre å ha en dårlig jobb med noe inntekt, enn å ikke ha jobb og være uten inntekt.
- **Vi har ikke råd til å gå lenge uten lønn.** Selv om en streik kan bidra til bedre arbeidsforhold på lengre sikt, vil en streik føre til mindre inntekter på kort sikt.
- **Myndighetene og arbeidsgiverne støtter hverandre.** Det er større grunn til å tro at myndighetene vil støtte arbeidsgiverne enn oss. Systemet er korrupt.
- **Vi risikerer at politiet bruker makt og arrestasjoner for å stoppe oss.** Arbeidsgiverne og myndighetene vil slå hardt ned på en streik, for å sende et signal til andre fabrikkarbeidere om at det ikke lønner seg.

Begrepsforklaringer

Arbeidsgiver er en som gir lønn til en person som utfører et arbeid. I dette rollespillet er det fabrikkeneierne.

Arbeidstaker er en person som utfører et arbeid for en arbeidsgiver. I dette rollespillet er det tekstilarbeiderne og lagerarbeiderne. Arbeidstakere blir ofte bare kalt arbeidere.

Fagforening er en organisert gruppe arbeidstakere, som regel innenfor samme yrkesgruppe. Fagforeningens fremste oppgaver er å kjempe for bedre lønn og gode arbeidsvilkår. Disse målene blir lettere å nå når arbeiderne står sammen bak kravene, hvor streik er den mest kraftfulle måten å press arbeidsgiverne på.

Investor er en person eller et firma som gjør en investering og betaler penger til noen, i tro om at det skal kunne tjene mer penger på sikt. I dette rollespillet er det utenlandske bedrifter eller rike privatpersoner fra andre land som eier flere fabrikker.

Streik er en hel eller delvis arbeidsstans satt i gang av arbeidstakerne og deres fagforeninger. Det betyr at arbeiderne nekter å møte for å utføre arbeid, før visse vilkår/krav er godtatt av arbeidsgiverne.

Lockout er også en arbeidsstans, men den er det arbeidsgiveren som kan velge å innføre. Det gjør det for å presse arbeidstakerne til å måtte avbryte en streik. Man kan si at arbeidsgiveren «låser dørene» til arbeidsplassen. Arbeidstakerne blir da utestengt fra sitt lønnsarbeid. Arbeiderne som ikke er i streik blir ofte permittert (de får fri), noe som skaper en interessekonflikt mellom de arbeiderne som er rammet av streik på den ene siden, og de som er permittert og som fortsatt mottar lønn (dagpenger) på den andre.

ILO er FNs organisasjon for arbeidsliv, skapt for å bedre forholdene til arbeidstakere verden over.

Deres forhold til de andre gruppene:

Arbeidsgivere:

Dere er takknemlig for at dere har jobb, men liker ikke at arbeidsgiverne har utsatt tiltak for å bedre arbeidsforholdene og lønningene. De viser lite forståelse for at dere tjener dårlig og at arbeidsforholdene er farlige. Likevel er det viktigste for dere å beholde jobben, og dere vil ikke risikere å streike hvis dere står i fare for å miste den. Dere har forståelse for at bedriften på kunne produsere billigere enn konkurrentene, men ser samtidig at fabrikkeneierne tar ut mye av overskuddet til seg selv.

Tekstilarbeidere:

Dere har et bra forhold til tekstilarbeiderne, men dere er litt varsomme med å slå sammen deres fagforening med tekstilarbeiderne, uten først å undersøke om dere har felles interesser. Dere har nemlig litt bedre lønn enn tekstilarbeiderne, så en felles streik med felles krav er ikke sikkert er det beste for dere. Samtidig vet dere at arbeidsgiverne frykter nettopp en slik sammenslåing. Dere har også hørt at streikere før dere har fått politivold mot seg.

Myndigheter:

Dere vet at myndighetene har et tett forhold til arbeidsgiverne, og at det blir vanskelig å overtale de til å støtte dere dersom det blir streik. Likevel må myndighetene lytte på befolkningen for å kunne bli gjenvalgt og få fortsette å kunne bestemme. Myndighetene vil samtidig være opptatt av ikke å bli kritisert av ILO for å sikre seg at de har et godt rykte internasjonalt. Det er viktig for at bevare utenlandske investeringer.

FNs arbeidsorganisasjon - ILO:

ILO er i utgangspunktet en nøytral organisasjon som vektlegger partenes plikter og rettigheter. Dette kan være til stor hjelp for dere. Dere bør derfor ta kontakt med ILO for å lære mer om hvilke rettigheter dere har. ILO kan gi dere råd som kan hjelpe dere med å overbevise arbeidsgiverne og myndighetene om at dere bør få kravene innfridd. ILO kan også bistå med forhandlinger og dialog (dvs. organisere et møte i håp om å finne en løsning).

Fabrikkeneierne (arbeidsgivere)

Oppgaven:

Arbeidstakerne ved Wing Ying-tekstilfabrikk er misfornøyde med arbeidsforhold og lønn. Det er også kommet beskyldninger om utslipp av kjemikalier i drikkevannet. Arbeiderne har dannet fagforeninger, og det er fare for at de går ut i streik. **Dere må velge mellom disse to alternativene i et forsøk på å unngå en arbeidskonflikt og streik:**

1: Lockout - Dere velger å innføre lockout, og stenger hele produksjonen for en periode. Ingen av arbeiderne som streiker får lønn, mens de som ikke er i streik fortsatt mottar lønn (dagpenger).

2: Ikke lockout - Dere velger å la være å bruke lockout som virkemiddel, og velger heller å

- a) oppfylle noen av kravene til arbeiderne om bedre arbeidsforhold og høyere lønn
- b) overbevise arbeidstakerne om at dere ikke har råd til å heve lønningene, og at arbeidstakerne kan risikere å miste jobben dersom de går ut i streik.

Rollebeskrivelse:

Navn: Lo Koon Piu

Yrke: Daglig leder og medeier i Wing Yin-tekstilfabrikk.

Lo Koon Pu forteller: «God dag! Vi er eiere av 10 fabrikker i Phnom Pen som lager sko og T-skjorter for en stor kleskjede i Europa. Vi er stolte over at en av våre fabrikker ble trukket fram som et eksempel for andre, fordi vi hadde høy produksjon. Nå har flere nye tekstilfabrikker blitt bygd i området, og konkurransen har blitt tøffere. Som fabrikkeiere tjener vi godt, men det er andre som tjener bedre enn oss. Det er viktig å fremstå som velstående når vi skal i møter med utenlandske investorer, og derfor har vi beholdt de høye lønningene. Vi har fått høre at arbeiderne ved Wing Ying-tekstilfabrikk er misfornøyde med arbeidsforholdene og det de mener er lav lønn. Noen har også beskyldt oss for å slippe ut kjemikalier i drikkevannet. Arbeiderne har dannet fagforeninger, og det er fare for at de går ut i streik. Vi frykter at streik ved denne fabrikk kan føre til store ekstrautgifter, som vil gjøre det enda vanskeligere å konkurrere med de nye fabrikkene. I tillegg kan det inspirere arbeidere ved andre fabrikker til å gå i streik. Om det skjer kan vi risikere å gå konkurs. Derfor er streik en stor trussel for oss. Vi må handle raskt og vurdere om vi skal svare med å bruke lockout, og stenge ute alle arbeiderne fra å kunne jobbe».

Oppgaven deres nå er:

1. Les argumentene for og imot lockout, og deres mål for eventuelle forhandlinger (neste side).
2. Diskuter hvilket av de to valgene som er best for dere.
3. Skriv ned i strategidokumentet forslag til hvordan dere skal overtale myndighetene til å støtte dere.
4. Send en representant til ILO for å få råd (når ILO-kontoret er åpent).
5. Send en representant til fagforeningene for å overbevise de om at dere ikke har råd til å betale ut høyere lønninger, og at de kan risikere å miste jobben dersom de går ut i streik.
6. Når ILO gir beskjed skal dere stemme over enten å bruke lockout, eller å la være.

Deres mål for forhandlingene:

1. **STREIK:** Det er viktig for dere å sende et tydelig signal om at streik ikke vil lønne seg. Truer arbeidstakerne med streik, kan dere svare med lockout. Dere har inntrykk av at lagerarbeiderne egentlig ikke ønsker å streike. En av gruppene kan erstattes med nye arbeidere, men ikke begge. Det vil bli for dyrt med opplæring av så mange nye, og kvaliteten på arbeidet kan bli dårligere med nye arbeidere.
2. **ARBEIDSFORHOLD:** Dere har utsatt prosjekter som skulle forbedre sikkerheten og arbeidsforholdene på fabrikkene, men vurderer å gjøre noe med det nå. Dere kan gjøre endringer som ikke koster mye. Nytt ventilasjonsanlegg er dyrest. ILO følger nøye med på arbeidsforholdene på fabrikkene, og dere ønsker ikke å få kritikk fra dem.
3. **MILJØ:** Beskyldningene om at det blir sluppet ut kjemikalier fra fabrikkene deres er alvorlige. Dersom det blir nyhetsoppslag om det, vil dere få sterk kritikk. Dere er også bekymret for at arbeiderne skal bli syke av forgiftet drikkevann. Myndighetene vil da kunne bli nødt til å stenge fabrikkene fram det er gjort grundige undersøkelser. Det har dere ikke råd til, og det kan også bety at samarbeidet med myndighetene blir dårligere. Dere kan velge å ansette noen til å undersøke utslippene, istedenfor å skifte ventilasjonsanlegget ved Wing Ying-tekstilfabrikk.
4. **LØNN:** Dere må sikre at økonomien deres er bærekraftig. Det betyr at den må være rettferdig og varig, og må være god nok til å dekke behov nå og i framtiden. Hvis dere øker lønningene til alle arbeiderne på alle 10 fabrikkene deres, blir det vanskelig å konkurrere med de nye fabrikkene. Alle tekstilarbeidere tjener 450 kr i måneden, og lagerarbeidere tjener 750 kr. Lagerarbeidet er farligere. Dersom alle arbeiderne organiserer seg i en felles fagforening som går ut i streik, vil det kunne koste dere mer i tapt produksjon enn å øke lønningene ved Wing Ying-tekstilfabrikk med 100 kr. Ved å øke lønningene ved en fabrikk risikerer dere at andre fabrikkarbeidere krever det samme.

HOVEDARGUMENTER FOR Å BRUKE LOCKOUT

- **Vi blir utkonkurrert hvis vi gir etter.** Innfrir vi kravene til arbeidstakerne, uten at andre bedrifter gjør det samme, vil vi gå konkurs på lang sikt fordi vi mister konkurransedyktighet.
- **Arbeidstakerne vil føle suksess og kreve enda mer i neste runde.** Dette må vi slå hardt ned på med en gang, hvis ikke fremstår vi svake og vi vil tape kampen på lang sikt.
- **Streiken vil inspirere arbeiderne på de andre fabrikkene vi eier.** Problemet vil bli større og større.
- **Lockout er det billigste alternativet.** Vi taper penger uansett hva vi gjør.
- **Vi må vise myndighetene at vi har kontroll.** De er like bekymret som oss for at utenlandske fabrikker skal utkonkurrere Kambodsjas tekstilindustri. Myndighetene vil nok derfor godta at vi innfører lockout. Vi beskytter myndighetenes interesser ved å slå hardt ned på en trussel om streik.
- **Streik øker risikoen for boikottkampanjer.** Dersom myndighetene bruker vold mot streikerne, vil det skape mye mer fokus i internasjonale medier på våre fabrikker enn hvis vi innfører «lockout». Forbrukere i andre land bryr seg jo ikke om arbeiderne før det kommer store medieoppslag.

HOVEDARGUMENTER MOT Å BRUKE LOCKOUT

- **Vi kan hindre at det blir mye oppmerksomhet rundt dårlige arbeidsforhold** hvis vi innfrir arbeidernes krav nå, og unngår lockout. Da slipper vi billig unna.
- **Lockout koster penger,** penger vi kunne brukt på forbedringer av fabrikkene.
- **Vi risikerer å bli straffet av myndighetene** for å innføre lockout, dersom de velger å støtte arbeidstakerne. Vi burde vite hva myndighetene tenker om saken før vi bestemmer oss.
- **Produktiviteten kan øke på sikt,** dersom bedring av arbeidsforholdene fører til mindre sykdom, skader og dødsfall, noe som igjen vil føre til at vi tjener mer. Trivsel og god helse er viktig.
- **Forbedring av arbeidernes arbeidsforhold og økte lønninger vil kunne gi oss et bedre rykte internasjonalt.** Vi kan bruke det som god markedsføring, noe som igjen vil kunne øke investorers interesse for våre fabrikker. Det vil og kunne skaffe oss goodwill både fra kunder og myndigheter.

Begrepsforklaringer

Arbeidsgiver er en som gir lønn til en person som utfører et arbeid. I dette rollespillet er det fabrikkeierne.

Arbeidstaker er en person som utfører et arbeid for en arbeidsgiver. I dette rollespillet er det tekstilarbeiderne og lagerarbeiderne. Arbeidstakere blir ofte bare kalt arbeidere.

Fagforening er en organisert gruppe arbeidstakere, som regel innenfor samme yrkesgruppe. Fagforeningens fremste oppgaver er å kjempe for bedre lønn og gode arbeidsvilkår. Disse målene blir lettere å nå når arbeiderne står sammen bak kravene, hvor streik er den mest kraftfulle måten å press arbeidsgiverne på.

Fagforbund er en sammenslutning av flere fagforeninger.

Investor er en person eller et firma som gjør en investering og betaler penger til noen, i tro om at det skal kunne tjene mer penger på sikt. I dette rollespillet er det utenlandske bedrifter eller rike privatpersoner fra andre land som eier flere fabrikker.

Streik er en hel eller delvis arbeidsstans satt i gang av arbeidstakerne og deres fagforeninger. Det betyr at arbeiderne nekter å møte for å utføre arbeid, før visse vilkår/krav er godtatt av arbeidsgiverne.

Lockout er også en arbeidsstans, men den er det arbeidsgiveren som kan velge å innføre. Det gjør det for å presse arbeidstakerne til å måtte avbryte en streik. Man kan si at arbeidsgiveren «låser dørene» til arbeidsplassen. Arbeidstakerne blir da utestengt fra sitt lønnsarbeid. Arbeiderne som ikke er i streik blir ofte permittert (de får fri), noe som skaper en interessekonflikt mellom de arbeiderne som er rammet av streik på den ene siden, og de som er permittert og som fortsatt mottar lønn (dagpenger) på den andre.

ILO er FNs organisasjon for arbeidsliv, skapt for å bedre forholdene til arbeidstakere verden over.

Myndigheter

Arbeidstakerne ved Wing Ying-tekstilfabrikk er misfornøyde med arbeidsforhold og lønn. Det er også kommet nyheter om utslipp av kjemikalier i drikkevannet i Phnom Pen. Arbeiderne har dannet fagforeninger, og det er fare for at de går ut i streik. I tillegg til å vurdere om dere skal undersøke utslipp av kjemikalier, må dere velge hvem dere skal støtte i en arbeidskonflikt eller streik, eller å ikke ta parti:

1: Støtte arbeidsgiverne - Dere velger å støtte arbeidsgiverne i å innføre lockout, og vil hjelpe arbeidsgiverne i å prøve å overbevise arbeidstakerne om at det ikke vil lønne seg å streike. Blir det innført lockout ved Wing Ying-tekstilfabrikk stenges hele produksjonen for en periode, og ingen får lønn.

2: Støtte arbeidstakerne - Dere velger å støtte arbeidstakerne i å få oppfylt kravene om bedre arbeidsforhold og høyere lønn. Dere legger press på arbeidsgiverne, og tilbyr dem å kunne bidra økonomisk.

3: Ikke ta parti med noen - Dere mener at det viktigste er at arbeidsgivere og arbeidstakere blir enige, og at verken lockout eller streik er noen gode løsninger på lang sikt. Derfor har dere bestemt dere for å forhandle mellom partene og se hvordan dere kan bidra til å få en løsning på konflikten.

Rollebeskrivelse:

Navn: H.E. Sat Samoth

Yrke: Statssekretær i
Arbeidsdepartementet

Sat Samoth forteller: «God dag! Vi jobber i arbeidsdepartementet og representerer de statlige myndighetene i Kambodsja. Vi har ansvar for politikken knyttet til arbeidskraft og jobbmuligheter, og lover og tiltak som arbeidsgivere og arbeidstakere må forholde seg til. I tillegg har vi ansvar for å overvåke arbeidsforholdene til arbeidere i landet. Vi har også makt til å sette minstelønn for arbeidere.

Tekstilfabrikkene i landet bidrar til stor økonomisk vekst i landet. Vi har et godt samarbeid med fabrikkeierne, og forsøker å legge til rette for at de kan øke produktiviteten. Klær- og sko har blitt landets viktigste eksportvare. Det er viktig at vi legger til rette for at investorer velger å investere i fabrikkene her framfor andre land. At vi sørger for politisk og økonomisk stabilitet er veldig viktig.

En trussel mot nye investeringer i landet er at arbeidstakerne går ut i streik med krav om høyere lønn og bedre arbeidsforhold. Det kan skape uro i økonomien. Samtidig er partiet vårt avhengig av å bli gjenvalgt til neste år, og siden arbeidere generelt representerer mange velgere er dette et vanskelig dilemma.»

Oppgaven deres nå er:

1. Les argumentene for å støtte arbeidsgivere og arbeidstakere (nedenfor).
2. Diskuter hvilket av de tre valgene ovenfor som er best for dere.
3. Skriv ned i strategidokumentet forslag til hvordan dere kan bidra til å finne en løsning.
4. Send en representant til ILO for å få råd (når ILO-kontoret er åpent).
5. Send en representant for å lytte til arbeidsgiverne og vurder om dere vil støtte dem.
6. Send en representant til fagforeningene og lytt til hva de har å si.
7. Når ILO gir beskjed skal dere stemme over om dere skal støtte en av partene, eller ikke ta parti.

Deres mål for forhandlingene:

1. **STREIK:** Det er viktig for dere å sende et tydelig signal om at streik ikke vil lønne seg. Truer arbeidstakerne med streik, kan dere støtte arbeidsgivernes bruk av lockout. Det er viktig for dere å beholde ro og orden i samfunnet, og med mange protesterende arbeidere i gaten vil dere måtte forberede politiet på at det kan bli uroligheter og ødeleggelser i byen.
2. **ARBEIDSFORHOLD:** Dere har gitt fabrikkene tillatelse til å utsette prosjekter som skulle forbedre sikkerheten og arbeidsforholdene på fabrikkene. Dere har nylig deltatt på ILOs arbeidskonferanse i Genève, hvor dere har fått kritikk for å gi slike utsettelse, og for dårlig kontroll med arbeidsmiljø på fabrikkene. ILO har opprettet kontor i Phnom Pen og følger nøye med på arbeidsforholdene på fabrikkene, og dere ønsker ikke å få kritikk fra dem igjen.
3. **MILJØ:** Nyheten om at det kan ha blitt sluppet ut kjemikalier fra fabrikk i Phnom Pen er alvorlig. Dersom det blir nyhetsoppslag om det, vil dere kunne risikere å bli kritisert for det av ILO. Dere er også bekymret for at befolkningen skal bli syke av forgiftet drikkevann. Dere må derfor vurdere å be fabrikkene stenge fram det er gjort grundige undersøkelser. Dere kan i så fall velge å betale for alle undersøkelser selv, eller bestemme at fabrikkene skal betale for undersøkelser på sin fabrikk.
4. **LØNN:** Dere må sikre at økonomien deres er bærekraftig. Det betyr at den må være rettferdig og varig, og må være god nok til å dekke behov nå og i framtiden. Dere kan bestemme at minstelønnen i landet skal økes, men må samtidig passe på at det fortsatt er attraktivt å investere i tekstilindustrien i Kambodsja. Ellers vil dere kunne risikere at penger blir flyttet ut av landet. Dere må også snakke med fabrikkene for å høre om de har råd til å betale høyere lønninger.

HOVEDARGUMENTER FOR Å STØTTE ARBEIDSGIVERNE

- **Det er for risikabelt å gå imot dem hvis vi skal beholde makten.** Vi trenger fabrikkene på vår side for at politikken vår skal gi resultater.
- **En dominoeffekt kan ramme hele næringslivet** hvis vi ikke støtter arbeidsgiverne i denne saken. Det vil igjen gjøre at landet vårt mister konkurransedyktigheten på det internasjonale markedet. Økonomien vår vil svekkes og veksten gå ned. Det er uansvarlig av oss som statsledere å tillate noe slikt å skje.
- **Investorene flytte pengene sine ut av landet** hvis vi viser vi tegn på å miste konkurransedyktigheten. Det vil ramme landets økonomi hardt. Det kan skape arbeidsledighet og er derfor ikke i arbeidstakernes interesser heller. Streikerne vet derfor ikke sitt eget beste. Vi kan ikke la noen få, uansvarlige, grådige arbeidere sette nasjonens fremtid i fare!

HOVEDARGUMENTER FOR Å STØTTE ARBEIDSTAKERNE

- **Vi ønsker å være populære hos befolkningen.** Det er flest stemmer fra arbeidstakerne.
- **Vi får dårlig rykte, både hos befolkningen og internasjonalt** hvis vi ikke støtter arbeidstakerne i en eventuell arbeidskonflikt, og sørger for bedre arbeidsforhold på fabrikkene.
- **Vi bør unngå kritikk fra ILO og andre internasjonale aktører.** Kritikk øker sannsynligheten for en internasjonal forbrukerboikott.
- **Arbeidstakerne har jo faktisk loven på sin side i denne saken.** At vi håndhever loven vil bidra til ro og orden, og økonomisk stabilitet.
- **Faren for revolusjon og sosialisme** er grunn til å støtte arbeidstakerne nå mens kravene ennå er moderate. Støtter vi arbeidsgiverne vil det gi grobunn for mer radikale bevegelser som kan rette seg mot oss politikere.

- **En streik er dyr, men en lockout gjør det bare enda dyrere for staten.** Vi kan ikke møte kostbar produksjonsstans med mer produksjonsstans. Så hvis vi ikke skal støtte arbeidstakerne, må vi i hvert fall bidra til at de blir enige så fort som mulig slik at produksjonen kan fortsette. Vi bør finne ut hva de andre partene tenker å gjøre.

Begrepsforklaringer

Arbeidsgiver er en som gir lønn til en person som utfører et arbeid. I dette rollespillet er det fabrikkeierne.

Arbeidstaker er en person som utfører et arbeid for en arbeidsgiver. I dette rollespillet er det tekstilarbeiderne og lagerarbeiderne. Arbeidstakere blir ofte bare kalt arbeidere.

Fagforening er en organisert gruppe arbeidstakere, som regel innenfor samme yrkesgruppe. Fagforeningens fremste oppgaver er å kjempe for bedre lønn og gode arbeidsvilkår. Disse målene blir lettere å nå når arbeiderne står sammen bak kravene, hvor streik er den mest kraftfulle måten å press arbeidsgiverne på.

Fagforbund er en sammenslutning av flere fagforeninger.

Investor er en person eller et firma som gjør en investering og betaler penger til noen, i tro om at det skal kunne tjene mer penger på sikt. I dette rollespillet er det utenlandske bedrifter eller rike privatpersoner fra andre land som eier flere fabrikker.

Streik er en hel eller delvis arbeidsstans satt i gang av arbeidstakerne og deres fagforeninger. Det betyr at arbeiderne nekter å møte for å utføre arbeid, før visse vilkår/krav er godtatt av arbeidsgiverne.

Lockout er også en arbeidsstans, men den er det arbeidsgiveren som kan velge å innføre. Det gjør det for å presse arbeidstakerne til å måtte avbryte en streik. Man kan si at arbeidsgiveren «låser dørene» til arbeidsplassen. Arbeidstakerne blir da utestengt fra sitt lønnsarbeid. Arbeiderne som ikke er i streik blir ofte permittert (de får fri), noe som skaper en interessekonflikt mellom de arbeiderne som er rammet av streik på den ene siden, og de som er permittert og som fortsatt mottar lønn (dagpenger) på den andre.

ILO er FNs organisasjon for arbeidsliv, skapt for å bedre forholdene til arbeidstakere verden over.